

sygnał

magazyn
nauczyciela

nr 5 (073) maj 2019 / 24,00zł (w tym 5% VAT)

STAWIAMY NA KONKRETY!

Z KAŻDEJ STRONY
Ósmoklasiści dobiegają do mety
Jakie wyzwania
stoją przed nimi?

TIKOWY KĄCIK
Technologie AR i VR w szkole
Praktyczne aplikacje
do wykorzystania na zajęciach

TECZKA NAUCZYCIELA
Wspólna praca to sukces
Kształtowanie umiejętności
współdziałania w szkole podstawowej

TEMAT WYDANIA

Uczniowie do zadań specjalnych Service learning

Specjalnie
dla Państwa piszą:
dr Marta Majorczyk
dr Iwona Grodź
dr Tomasz Tokarz

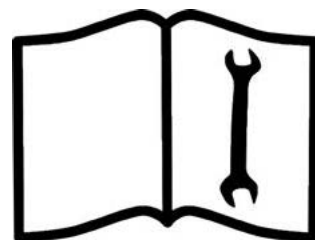
oficyna **mm**
Wydawnictwo Prawnicze

spis treści

Kalendarium	5
Aktualności	6
! TEMAT WYDANIA	
Uczniowie do zadań specjalnych. <i>Service learning</i> ...	8
WYWIAD	
5 lat programu Start do Kariery	12
MAŁA SZKOŁA	
Biblioteka – dobre miejsce dla człowieka	15
Z KAŻDEJ STRONY	
Szkoła z perspektywy ucznia	18
Ósmoklasiści dobiegają do mety	33
Narkotyki i dopalacze w szkole	37
Uczeń z niepełnosprawnością intelektualną	44
TEGZKA NAUCZYCIELA	
Kto i skąd wydobywa sól?	22
Wspólna praca to sukces	26
Budowanie poczucia odpowiedzialności	29
KRESKĄ ASI	
.....	36
§ PRAWA BELFRA	
Decyzja w sprawie nadania stopnia awansu zawodowego	42
DOSKONALENIE I ROZWÓJ	
Trudności w komunikacji. Jak skutecznie przekraczać bariery. Cz. II	48
TIKOWY KĄCIK	
Technologie AR i VR w szkole	52
FELIETON	
Szkoła aktywna	56
Projekt: edukacja	56
KLASA W KINIE	
Czas magiczny... Dobry, znajomy i bezpieczny	57
RECENZJA	58

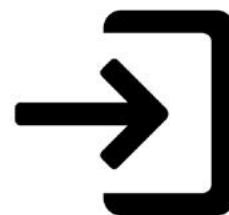
Uczniowie do zadań specjalnych. *Service learning*

s. 8

Ósmoklasiści dobiegają do mety

s. 33

Narkotyki i dopalacze w szkole

s. 37

Technologie AR i VR w szkole

s. 52

WSPÓLNA PRACA TO SUKCES

Scenariusz zajęć wychowawczych dla uczniów klas IV-VII

CZAS TRWANIA ZAJĘĆ:

90 min.

CELE OGÓLNE:

- rozwijanie samoświadomości,
- kształtowanie empatii,
- podnoszenie samooceny i poczucia własnej wartości,
- ćwiczenie umiejętności współdziałania i nawiązywania współpracy,
- wzmacnianie poczucia odpowiedzialności za wspólne cele i osiągnięcia,
- wpajanie życzliwości,
- kształtowanie autonomii i niezależności uczniów,
- zachęcanie do aktywnego uczestnictwa w rozwoju wspólnoty.

CELE OPERACYJNE:

Uczeń:

- określa własne mocne i słabe strony, życzliwie ocenia innych,
- umiejętnie analizuje mocne i słabe strony, uwzględniając ich znaczenie dla współpracy zespołowej lub grupowej,
- chętnie pracuje zarówno indywidualnie, w zespole, jak i z całą grupą, dostosowuje się do zasad panujących podczas zajęć,
- przygotowuje się merytorycznie do debaty,
- usprawnia umiejętność analizy i syntezy informacji,
- rozumie potrzebę przynależności, wie, w jaki sposób ją zaspokajać,
- wie, jak ważne są wsparcie i zaangażowanie wszystkich uczestników podczas współpracy,
- jest aktywny, pomysłowy.

METODY:

- praktyczne,
- aktywizujące,
- prezentacja filmu,
- dyskusja, debata,
- autorefleksja.

FORMY PRACY:

- indywidualna,
- zespołowa,
- grupowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- kartki papieru,
- długopisy,
- komputer z dostępem do internetu,
- rzutnik/ SMART Board.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. Wprowadzenie: prezentacja filmu

Nauczyciel prosi uczniów o uwagę i zapowiada prezentację materiału, z którego dowiedzą się, jakie korzyści płyną ze współdziałania oraz co powinniśmy wiedzieć, podejmując z kimś współpracę. Film w języku polskim w ramach projektu „Edukacja dla pracy”: <https://www.youtube.com/watch?v=eFaIE6Nczh0>.

Po wspólnym obejrzeniu materiału nauczyciel rozpoczyna dyskusję, zadając pytania:

- Co sądzicie na temat współpracy?
- Czy umiejętność współdziałania jest niezbędna w życiu? Dlaczego?
- Jakie sytuacje szkolne wymagają współpracy?
- Czy znacie jakieś przykłady zadań, które lepiej wykonywać wspólnie niż indywidualnie?
- Czy poprzez współpracę można osiągnąć lepsze efekty niż poprzez pracę samodzielną? Dlaczego?
- Przy okazji jakich zadań wolelibyście współpracować, zamiast pracować samodzielnie?

Czas: 15 minut.

2. Równowaga

Prowadzący przypomina, że pod koniec nagrania lektor wspomniał, iż bardzo ważnym elementem nawiązywania współpracy jest znajomość samego siebie, swoich mocnych i słabych stron. Wyjaśnia uczniom, że samoświadomość pomaga uniknąć niepotrzebnych nieporozumień i trudności, pozwala również opracować plan działań dostosowany do indywidualnych możliwości każdego członka zespołu.

Grupa zostaje podzielona na trzyosobowe zespoły, jednak na początku każdy indywidualnie opracowuje listę własnych mocnych i słabych stron, zapisując na kartce po trzy przykłady. Następnie w zespołach uczestnicy przedstawiają swoje notatki i wspólnie zastanawiają się, w jaki sposób mocne strony innych mogą neutralizować ich słabe strony.

Prowadzący podaje przykład: „Kasia wie, że zdarza jej się odkładać wszystko na ostatnią chwilę. Piotrek jest doskonale zorganizowany, chętnie planuje i rozpisuje wszystko w kalendarzu. Magda uważa, że ma poczucie humoru i potrafi rozwiązywać konflikty. Wspólnie mogą opracować plan działań grupy: Piotr będzie odpowiedzialny za grafik i sprawdzanie, czy Kasia wyrabia się ze swoją pracą w założonych terminach, z kolei Magda może interweniować, gdy zauważy, że Kasia i Piotrek nie zgadzają się ze sobą lub gdy atmosfera współpracy będzie negatywnie wpływać na jej efekty. Kasia natomiast wykorzysta swoje mocne strony, takie jak zdolności plastyczne i pewność siebie podczas wystąpień przed grupą, aby neutralizować słabsze strony Magdy i Piotrka”. Ważne, by podkreślić, że słabości są naturalne i nie świadczą o tym, że jesteśmy gorsi. Ich świadomość może być pomocna nie tylko w przypadku współpracy, ale w każdej innej formie aktywności.

Czas: 10 minut.

3. Razem możemy więcej

Uczniowie kolejno podchodzą do tablicy i zapisują hasłowo, jakie mają hobby i czym się interesują. Ci, którzy mają takie same lub podobne zainteresowania jak te, które już znalazły się na tablicy, po prostu podkreślają zapis. Następnie wszyscy wspólnie zastanawiają się, w jaki sposób można byłoby wykorzystać wspomniane zainteresowania i pasje do nawiązania współpracy oraz jaki cel mógłby przyświecać ich działaniom. Efekty burzy mózgów zostają zanotowane przez nauczyciela na tablicy.

Czas: 5 minut.

4. Wszystko zaczyna się od pomysłu

Na początek wszyscy zapoznają się z treściami zamieszczonymi na tablicy. Po chwili prowadzący prosi, aby każdy spróbował wybrać jeden pomysł, który według niej/niego jest wart zrealizowania. Nauczyciel inicjuje głosowanie i pozostawia na tablicy wybraną propozycję. Grupa ma potem określić cel przedsięwzięcia, warunki jego realizacji

oraz przygotować przykładowy opis zadań do wykonania. Grupa może zostać podzielona na podzespoły zajmujące się poszczególnymi elementami ćwiczenia, jednak wszystkie muszą ze sobą współpracować i komunikować się, by uzyskać jak najlepsze efekty.

Czas: 20 minut.

5. Prezentacja projektu

Kolejnym zadaniem uczniów jest „sprzedanie pomysłu” i zdobycie dofinansowania na jego realizację. Nauczyciel wyjaśnia, że często proponowane nowe rozwiązania muszą zostać zatwierdzone przez zewnętrzną komisję, a żeby tak się stało, konieczne jest przygotowanie prezentacji projektu, która przekona do niego innych.

Forma prezentacji – dowolna. Jedynym ocenianym bezwzględnie elementem jest aktywne uczestnictwo wszystkich uczniów zarówno w przygotowaniu, jak i w samej prezentacji. Pokaz powinien trwać od 2 do 4 minut.

Czas: 10 minut.

Ważne!

Jeśli projekt jest ciekawy, a grupa wykazała zaangażowanie w przygotowanie planu, może warto spróbować go zrealizować?

6. Debata

Nauczyciel dzieli grupę na dwa zespoły. Prosi, aby uczniowie wybrali po trzy osoby, które chętnie występują publicznie, szybko analizują informacje i potrafią przemawiać. Zadaniem pierwszego zespołu jest przygotowanie argumentów „za” – zachęcających do podejmowania współpracy i ukazujących jej wyższość nad innymi formami pracy. Z kolei drugi zespół przedstawia argumenty „przeciw” współpracy, wskazując inne, bardziej efektywne sposoby działania. Zespoły muszą podjąć decyzję, kto będzie przedstawiał argumenty oraz w jakiej kolejności wystąpią przedstawiciele. Prowadzący wyjaśnia, iż pierwsza osoba z każdego zespołu przedstawia z reguły najważniejsze, najbardziej ogólne uzasadnienia, druga podważa tezy pierwszej osoby z przeciwnej drużyny, podając przykłady własnych argumentów w kontekście tych „kontratakowanych”. Nauczyciel wchodzi zarówno w rolę lidera, jak i moderatora debaty (tak aby żaden z uczniów nie został pozbawiony możliwości pracy w zespole). Po 5 minutach lider debaty określa jej warunki:

- Każdy z uczestników ma 2 minuty na przedstawienie stanowiska zespołu, czas jest odmierzany przy pomocy stopera, którego sygnał bezwzględnie kończy wypowiedź.
- Pomiędzy turami (jedna tura to wystąpienie po jednym mówcy z każdego zespołu) uczestnicy będą mieli 2 minuty na wybranie odpowiednich, zebranych przez cały zespół argumentów oraz dopracowanie szczegółowego planu przemowy.
- Uczniów obowiązuje całkowity zakaz zabierania głosu bez uprzedniego przyzwolenia moderatora.
- Bezwzględnie uprasza się o trzymanie się tematu debaty.
- Wszyscy uczestnicy debaty powinni aktywnie słuchać wypowiedzi przedstawicieli obu zespołów – w ten sposób mogą pomóc w zbieraniu wartościowych argumentów i wpłynąć na wynik rozmowy.
- Unikamy uwag o charakterze osobistym, jeśli jednak wyrażamy opinię, zaczynamy ją od słów: „Moim zdaniem...” itp.
- Gdy czujemy, że inny rozmówca nas atakuje, stosujemy komunikat „JA” – w ten sposób opisujemy, jak takie zachowanie wpływa na nasze emocje, nie oceniając przedmówcy i jego zachowania.

Tuż po tej części nauczyciel odpowiada na ostatnie pytania uczestników. Następnie kolejno zaprasza mówców, według ustalonych zasad debaty.

Po zakończeniu wystąpień odbywa się głosowanie, w którym obie strony głosują, już bez poczucia przynależności do grupy, odpowiadając na zadane przez nauczyciela (moderatora/lidera) pytanie, np.: Kto uważa, że współpraca jest efektywniejszą i lepszą formą pracy niż inne wspomniane w debacie? Przegłosowany wniosek zostaje zapisany na tablicy.

Czas: 15 minut.

7. Ewaluacja

Uczniowie wraz z nauczycielem siadają w kręgu i wspólnie szukają odpowiedzi na pytania:

- Co jest najtrudniejsze we współpracy?
- Czy sympatia wobec członków zespołu lub jej brak mogą wpływać na efekty współpracy? Dlaczego?
- Czy któreś ćwiczenie przekonało was do współdziałania? Dlaczego?
- Dlaczego tak ważne jest nabywanie umiejętności efektywnej współpracy w szkole?
- Czy zaufanie ma znaczenie podczas nawiązywania współpracy? Co możemy zrobić, jeśli brakuje nam zaufania do członków naszego zespołu?
- Które z zaproponowanych ćwiczeń było najbardziej użyteczne i w największym stopniu pokazało, czym tak naprawdę jest współpraca?

Czas: 10 minut.

8. Podsumowanie zajęć

Prowadzący dziękuje uczniom za aktywność i zaangażowanie podczas lekcji. Podsumowuje wyniki wstępnej dyskusji, debaty oraz ewaluacji (zaznacza, jeśli rezultaty na różnych etapach lekcji znacząco się od siebie różniły).
Czas: 5 minut.

Ważne!

Nauczyciel powinien brać czynny udział w zaproponowanych ćwiczeniach oraz zabierać głos w dyskusji – dzięki temu zmniejsza dystans między sobą a uczniami, może zobaczyć, jak jest postrzegany oraz buduje trwalsze, oparte na zaufaniu relacje.

Budowanie poczucia odpowiedzialności za swoje działania

GRUPA WIEKOWA:

uczniowie klas IV–VIII szkoły podstawowej.

CZAS TRWANIA:

60–90 min.

CELE DŁUGOTERMINOWE:

- kształcenie postawy odpowiedzialnego ucznia oraz obywatela.

CELE KRÓTKOTERMINOWE:

Uczeń:

- zna pojęcie „odpowiedzialności” i wie, co ono oznacza,
- uświadamia sobie, czym dla niego jest odpowiedzialność,
- uświadamia sobie konsekwencje swoich działań i wyborów.

EFEKTY:

Uczeń:

- podejmuje refleksję na temat zakresu własnej odpowiedzialności,
- tworzy spis działań, za które jest odpowiedzialny,
- zaczyna świadomie podejmować decyzje, zastanawia się nad konsekwencjami swoich działań.